

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES

QUEIXA RELATIVA AL DRET A UNA VIDA LLIURE DE VIOLÈNCIES (EDUCACIÓ)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

El dia 16 de desembre de 2024, la ciutadana va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què manifestava la seva disconformitat per la manca d'actuació de l'escola davant d'uns fets d'assetjament de caire sexual que el seu fill de 5è de primària va patir per part d'uns companys de 6è al pati de l'escola en horari de menjador escolar.

Considera que l'actuació de la direcció de l'escola ha estat insuficient des que la família va comunicar els fets en data 16 d'octubre de 2024, i tampoc l'han informat sobre les mesures que s'han dut a terme o activat respecte als possibles agressors.

En data 4 de desembre de 2024 la família ha contactat amb els serveis d'inspecció del Consorci d'Educació de Barcelona per comunicar el seu desacord amb l'actuació de l'escola.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se al **Consorci d'Educació de Barcelona (CEB)** per tal de conèixer les intervencions fetes en relació amb la queixa presentada.

El dia 24 de desembre de 2024, es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

El dia 7 de febrer de 2024, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada.

CONSIDERACIONS

Resposta facilitada pel CEB

1. El CEB exposa que la direcció del centre té coneixement dels fets ocorreguts a l'espai de migdia a través del correu electrònic que envia la família en data 16 d'octubre de 2024.

L'endemà de la notificació, la directora es reuneix amb els pares de l'alumne i seguidament es duen a terme les actuacions de recollida d'informació següents:

- Reunió amb la coordinadora de menjador i amb els monitors de menjador.
- Reunió amb els tutors de 6è.
- Entrevista amb els infants implicats (direcció i tutors).

2. Un cop valorada la informació recollida, la direcció tipifica la situació com a falta greument perjudicial per a la convivència i s'apliquen les mesures següents:

- Comunicació dels fets a les famílies dels infants implicats.
- Sanció dels infants implicats: expulsió temporal de l'aula (mesura de centre) i retirada temporal del dret de participació en l'activitat de lleure de futbol en l'espai de migdia (mesura equip de menjador).
- Mesures de caràcter col·lectiu (acció tutorial): aturada de les activitats programades a la tarda als dos grups de 6è i reflexió conjunta liderada pel tutor i la mateixa directora.
- Mesures organitzatives: Revisió dels espais a supervisar a l'hora del migdia i intensificació de la vigilància per part del monitoratge de menjador.

3. En data 18 d'octubre, la família adreça un correu electrònic a la direcció del centre, agraïnt l'atenció rebuda i realçant l'actuació de la directora amb el grup de l'aula de 6è A, la tarda anterior.

4. En data 27 de novembre, la família envia un nou correu electrònic a la direcció del centre i a la coordinació de menjador sol·licitant informació en relació amb les actuacions fetes. La direcció del centre dona resposta escrita a la família en els termes següents:

“Des de l'escola es va intervenir des del moment en què ens vau comunicar el que havia passat.

Les intervencions es van fer a diferents nivells:

Menjador: Des de direcció es va parlar directament amb els monitors implicats per transmetre el fet

Infants: es va indagar a través de diferents infants sobre com va ser la situació

Grup de l'aula: Aquell mateix dia es van aturar les activitats de la tarda per fer tutoria

Es va actuar de manera que els infants van ser conscients del que es va parlar, i el dia d'avui això no s'ha tornat a repetir.”

5. En data 4 de desembre de 2024, la ciutadana adreça una queixa als serveis d'inspecció del Consorci, que revisa les actuacions dutes a terme pel centre en la gestió del conflicte i comprova que la direcció ha actuat de manera immediata i efectiva davant la situació denunciada per la família.

Des del Servei d'Inspecció es detecta, però, un possible dèficit de comunicació entre escola i família, i s'insta a la direcció del centre a convocar a la família a una reunió on es repassin les actuacions fetes pel centre i es consensuin amb la família noves actuacions que els doni confiança i tranquil·litat.

També es recomana al centre deixar constància escrita dels fets i les actuacions dutes a terme mitjançant l'obertura de cas (formulari del Consorci d'Educació de Barcelona). Família i centre es reuneixen novament en data 9 de desembre de 2024.

De la reunió s'acorda la necessitat d'un seguiment més intensiu de l'alumne i d'una major comunicació entre escola i família. De les mesures i acords adoptats s'aixeca acta que signen ambdues parts.

Es consensuen les mesures següents:

- Acordar amb l'infant un adult de referència a qui es pugui adreçar en cas de necessitat.
- Trobar un espai dins l'horari lectiu per parlar amb l'alumne d'aspectes concrets.
- Treballar conjuntament amb la professional referent de l'Institut Guttmann.
- Fer reunions de seguiment amb la família quan es consideri necessari.
- Fer una reunió amb l'EAP el 16 de gener per parlar del pas a la Secundària. Aquest mateix dia es farà devolutiva de les trobades amb l'infant i la persona de referència.
- En el cas que la família tingui alguna necessitat, que es posi en contacte directament amb l'escola.

6. En les darreres comunicacions de la família amb l'escola, aquella es refereix a la situació de violència viscuda pel seu fill com a una possible situació d'assetjament sexual. És per aquest motiu que, amb l'assessorament de l'Equip d'Atenció Psicopedagògica i la Inspecció, la directora obre en data 11 de desembre de 2024 un *protocol d'actuació davant de qualsevol mena de violència en l'àmbit educatiu* i forma un equip de valoració amb la finalitat de tornar a valorar els fets i les mesures aplicades.

Com a part de l'activació de l'esmentat protocol, es passa novament per les fases de diagnòstic i tipificació. A la fase d'intervenció educativa s'incorporen noves actuacions amb la finalitat de garantir el benestar de tots els infants implicats i donar tranquil·litat als pares.

7. El centre informa en data 16 de desembre a la família de l'obertura d'aquest protocol, la qual mostra la seva conformitat.

8. En data 13 de gener de 2025, l'equip de valoració emet un informe amb les conclusions següents:

“S’ha evidenciat l’existència d’una situació compatible amb conductes clarament contràries a la convivència, sense que es pugui afirmar de moment, l’existència d’una violència més greu, pels motius següents:

- *No es repeteix sistemàticament al llarg d’un període prolongat de temps, sinó que sorgeix arran de treballar el tema de l’aparell reproductiu i la sexualitat a l’aula. L’escola ho atura immediatament en el moment en què té coneixement dels fets, i es porten a terme les mesures oportunes.*
- *Els infants implicats no tenen l’objectiu de dominar la voluntat sexual dels altres, sinó que és un fet aïllat que es produeix en un context que els infants expressen i viuen com un ‘joc’.*”

La direcció del centre, junt amb la inspecció educativa, trasllada les conclusions del protocol a la família en una nova reunió que té lloc el dia 16 de gener de 2025, en la qual es torna a parlar dels aspectes que han causat malestar a la família en la gestió del conflicte.

El CEB informa que les mesures i sancions aplicades pel centre queden inscrites en el marc de l’acció educativa, s’han implementat des del respecte i la no estigmatització de l’alumnat, amb la finalitat de contribuir a la millora del procés educatiu de tot l’alumnat implicat. **El centre ha treballat per l’assumpció de la responsabilitat dels fets per part de l’alumnat implicat, l’aturada de la situació i el compromís que no es repetirà aquesta conducta.**

Valoració de l’actuació feta davant la detecció de l’assetjament escolar

Els fets denunciats per la família es van produir a l’hora del menjador escolar, que és un servei gestionat per l’Associació de Famílies de l’Escola (AFA). Però des del primer moment que la direcció de l’escola va tenir coneixement dels fets, va actuar per indagar en aquests amb totes les persones i serveis afectats.

Davant de qualsevol mena de violència en l’àmbit educatiu, el circuit estableix que quan es detecta, cal valorar si ens trobem davant de conductes contràries a la convivència (com les que recull l’article 37.4 de la llei d’educació de Catalunya i l’article 19.1 del Decret 19.1.e d’autonomia de centres) o faltes greument perjudicials per a la convivència.

En aquest cas, l’escola va valorar aquests fets com a conductes greument perjudicials per a la convivència que, després del diagnòstic, va abordar a través de mesures d’acció tutorial, de foment de la bona convivència, així com amb altres sancions que disposen les normes de funcionament de l’escola. Però la manera en què l’escola entenia que havia sigut una resolució de la situació positiva amb aquests abordatges no va ser viscuda igual per la família.

Tal com aquesta Sindicatura ha recordat en anteriors ocasions, tan important és la investigació dels fets i la resposta àgil, com ho és igualment informar i acompanyar a les famílies degudament. La comunicació entre la família i el centre educatiu és un element clau perquè es pugui compartir qualsevol sospita o neguit i es pugui fer front a la situació conjuntament.

Tot i que les famílies puguin eventualment discrepar de les mesures adoptades, la transparència, l'escolta activa i aquest acompanyament ajuden a reforçar la confiança, el coneixement mutu i els vincles de l'escola amb les famílies i viceversa.

En aquest cas, tot i que l'escola va adoptar immediatament les mesures que va valorar adients per reconduir la convivència i protegir a l'alumne, hi va haver, tal com el mateix CEB va detectar, dèficits en la comunicació amb la família. Si bé en tot moment l'escola, a través de la directora, va respondre amb immediatesa les peticions d'informació que la família li va fer (com queda constància amb la resposta als correus electrònics de la família) l'escola hagués hagut de ser proactiva en explicar a la família quina era la valoració de la situació que es feia i, en conseqüència, les mesures comunitàries i individuals que s'havien adoptat, i com es faria el seguiment i l'acompanyament del cas per aclarir qualsevol neguit que la família pogués tenir en el present i el futur.

Davant la reiteració de la família del que consideraven que havien estat uns actes molt greus, l'escola amb l'acompanyament de l'EAP i dels serveis d'inspecció del CEB va valorar novament la situació per dotar de més seguretat totes les actuacions fetes. Les conclusions són coincidents amb les fetes inicialment, per això és important que es traslladi la informació de manera clara i transparent a la família des d'un inici i que es faci un acompanyament adequat.

En aquest cas, ens trobem amb un infant amb necessitats educatives especials on, a més dels fets ocorreguts, poden haver aparegut discrepàncies sobre l'atenció i seguiment que el menor ha de rebre a l'escola, discrepàncies que requereixen un altre abordatge independent. Actualment, sembla que aquestes s'han reconduït amb la voluntat conjunta de la família i la comunitat educativa de treballar per a la plena integració d'aquest alumne.

Aquesta Sindicatura coincideix amb la valoració feta pel Consorci que, tot i els dèficits que han existit i que cal revisar per millorar el tractament de qualsevol situació de violència viscuda a l'escola, **l'actuació d'aquesta escola s'ha dirigit en tot moment a garantir la protecció de l'alumne i a respectar l'interès superior dels infants.**

L'escola com a espai segur i la prevenció de les violències en l'àmbit escolar

Aquesta Sindicatura vol fer igualment unes consideracions generals sobre la prevenció de les violències a l'escola i les mesures necessàries per millorar la difusió de les eines que serveixen per garantir un bon clima escolar.

La Llei 12/2009 d'educació estableix que **les escoles han de ser espais segurs** on es respectin els principis democràtics de convivència i els drets i les llibertats fonamentals. El dret a una educació integral inclou, entre altres manifestacions, el dret a la protecció contra tota agressió física, emocional o moral, així com el respecte de l'alumnat a la seva integritat física, la seva intimitat i dignitat personal.

Aquesta responsabilitat recau en les escoles, però també, sobretot, en l'Administració, que han de garantir que els centres educatius (públics, concertats i privats) disposin de les condicions **(organitzatives, culturals, de convivència i de gestió)** que possibilitin un entorn de relació interpersonal basat en la igualtat, el respecte mutu, la salut i la convivència pacífica.

Anualment, abans d'iniciar-se el curs, el Departament d'Educació aprova els documents per a l'organització i la gestió dels serveis educatius. Bona part d'aquests documents fan referència a l'acompanyament a l'alumnat i a les actuacions del centre en diversos supòsits, amb indicació dels protocols i procediments referents a la convivència i clima escolar. Per a l'aplicació en l'àmbit de la ciutat de Barcelona, el Consorci d'Educació pot adaptar i desenvolupar el contingut d'aquests documents.

Entre aquests documents trobem **l'obligatorietat de les escoles d'elaborar i implementar el Projecte de convivència** als centres educatius dins el marc del projecte educatiu de cada centre. Aquest projecte ha de preveure els mecanismes que el centre ha d'establir a l'hora de resoldre els conflictes i crear una atmosfera de treball i convivència segura i saludable. En aquest sentit, **el Projecte de convivència també ha d'incloure els protocols de prevenció, detecció i intervenció davant situacions de conflicte greument perjudicials per a la convivència.**

El Projecte de convivència i els protocols que l'acompanyen són documents bàsics per a la convivència i el bon clima escolar que, com ja hem dit, s'inclouen en les resolucions anuals que publica el Departament d'Educació sobre els documents per a l'organització i la gestió dels centres. Aquests basen la seva actuació a **emprar mètodes pacífics de comunicació, negociació i resolució de conflictes amb un enfocament restauratiu global.**

Disposar d'aquestes eines actualitzades permet conèixer la intervenció educativa davant les irregularitats i conductes contràries a la convivència i el circuit d'actuació davant les faltes greument perjudicials per a la convivència, i fer-ne una difusió adequada i continuada dins de la comunitat educativa (mestres, famílies, alumnat,

serveis que treballen a l'escola...) és essencial per a la prevenció de les situacions de violència.

Una d'aquestes mesures que es consideren recomanables per ajudar a la seva difusió és la publicació de documents a la pàgina web de l'escola, ja que l'accessibilitat a aquests documents per part de la comunitat educativa en facilita el coneixement i la difusió.

Aquesta Sindicatura ha consultat la pàgina web de l'escola i al respecte, tot i que no és l'objecte principal d'aquesta queixa, recomana que es treballi perquè aquests documents de convivència i clima escolar de l'escola hi tinguin un espai adient.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta municipal de Barcelona i el reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas, **l'actuació de l'escola ha estat adequada per investigar i tractar els fets comunicats, però és millorable pel que fa a la comunicació i difusió de les mesures adoptades.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar** al Consorci d'Educació de Barcelona que insti a aquesta escola a difondre el seu projecte de convivència, així com altres protocols d'actuació dins de la seva comunitat educativa.
- **Recomanar** al Consorci d'Educació de Barcelona que continuï treballant en la sensibilització, difusió i formació sobre l'assetjament escolar en tota la comunitat educativa.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.

**SINDICATURA
DE GREUGES**
DE BARCELONA

David Bondia Garcia

Ronda Sant Pau, 43-45
08015 Barcelona
93 413 29 00
sindicaturabarcelona@bcn.cat
www.sindicaturabarcelona.cat